

JRZ Pedagoški inštitut

Gerbičeva 62

1000 Ljubljana

**NAČRT/STRATEGIJA ZNANSTVENORAZISKOVALNEGA IN
RAZVOJNEGA DELA
PEDAGOŠKEGA INŠTITUTA
2022–2027**

September 2022

Posodobljeno junija 2026

1. Vizija in poslanstvo JRZ Pedagoški inštitut

Pedagoški inštitut (PI) je osrednja nacionalna ustanova za raziskovanje VIZ. Izvaja temeljne in aplikativne raziskave ter evalvacijske in primerjalne študije znanja na vseh področjih VIZ. Poslanstvo PI je razvoj edukacijskih znanosti in ustreznih znanstvenih metodologij, pri čemer spodbujamo interdisciplinarno, multidisciplinarno in transdisciplinarno povezovanje ter sodelovanje z drugimi znanstvenimi in drugimi ustanovami v Sloveniji ter tujini. Z diseminacijo znanstvenih izsledkov prispevamo k razvoju teorije in prakse na področju VIZ.

PI kot samostojni in avtonomni javni raziskovalni zavod s svojim znanstvenoraziskovalnim delom skrbi za svoj položaj ter prepoznavnost v Sloveniji in mednarodnem prostoru kakor tudi za prepoznavnost edukacijskih ved v Sloveniji. Z razvejanimi medinstitucionalnimi in mednarodnimi povezavami si prizadeva za krepitev ugleda znanstvenoraziskovalnega dela, na podlagi katerega išče odgovore na vprašanja stroke in javnosti o vzgoji in izobraževanju (VIZ) v naši državi ter primerjalno v mednarodnem prostoru.

Vizija PI je prispevati k večji kakovosti javnega vzgojno-izobraževalnega sistema v Sloveniji po celotni vertikali, na podlagi teoretsko utemeljenih in empirično podprtih izsledkov interdisciplinarnih, multidisciplinarnih in transdisciplinarnih raziskav. Usmerjamo se na področje raziskovanja varnega, spodbudnega in vključujočega učnega okolja, v katerem prevladujejo spoštljivi medsebojni odnosi, ki spodbujajo optimalen psihosocialni razvoj vseh otrok in mladostnikov oz. mladostnic ter zagotavljajo pridobivanje kakovostnega znanja. V okviru znanstvenega in strokovnega delovanja krepimo demokratizacijo učnega procesa in profesionalni razvoj učiteljev oz. učiteljic, strokovnih in vodstvenih delavk ter delavcev, raziskovalk in raziskovalcev.

Kot aktivni in kritični opazovalci aktualnih družbenih sprememb bomo še naprej prispevali h kritični, znanstveno podprti in produktivni tematizaciji vprašanj s področij VIZ ter znanosti in pridobivanja vednosti nasploh. Znanstveni izsledki o kakovostnem izobraževanju bodo vključevali tudi mednarodno perspektivo in omogočili ustrezno podlago za krepitev učinkovitosti VIZ v Sloveniji. Ta dva cilja bomo dosegli s sočasnim prizadevanjem za oblikovanje podlag izobraževalnih politik in z zagotavljanjem finančne stabilnosti delovanja PI.

Delovanje PI temelji na vrednotah, ki so usklajene z *Evropskim kodeksom ravnanja za ohranjanje raziskovalne poštenosti* in s *Smernicami PI za delo z otroki in mladostniki* in ki jih raziskovalci ter raziskovalke uresničujemo tako pri raziskovanju kot tudi pri družbenem delovanju, te pa so:

- znanstvena poštenost (znanstvena integriteta);
- kritičnost in samorefleksija;
- družbena odgovornost pri izvajanju raziskav;
- poklicna vljudnost in korektnost pri delu z ljudmi;
- družbena angažiranost (odzivnost na aktualne družbene probleme);

- sodelovanje (interdisciplinarno, multidisciplinarno, transdisciplinarno, medinstitucionalno, regijsko, mednarodno itn.);
- uveljavljanje demokratičnih vrednot v VIZ: enake možnosti in socialna pravičnost (posebej v zvezi z ranljivimi družbenimi skupinami), enakost spolov ter spoštovanje različnosti in otrokovih pravic;
- krepitev pomena znanja/vednosti, kakovostnega izobraževanja in znanosti v družbi;
- vključevanje v sooblikovanje znanstvene politike v Sloveniji;
- krepitev položaja javnega šolstva (zagovor izobraževanja kot človekove pravice in kot javnega dobrega).

Hkrati se zavedamo specifične problematike dela na znanstvenem področju in si prizadevamo vzpostaviti sistem raziskovalne solidarnosti, ki vsem zaposlenim omogoča kontinuiran karierni razvoj ter zadeva tako finančno (skrb za zagotavljanje raziskovalnih sredstev) kot tudi neposredno raziskovalno plat (vzajemno povezovanje pri projektnih prijavih in projektnem delu ter pri krepitevi raziskovalne interdisciplinarnosti, multidisciplinarnosti in interdisciplinarnosti).

2. Kratek opis JRZ PI

JRZ PI je bil ustanovljen kot javni raziskovalni zavod, z glavno dejavnostjo izvajanja znanstvenoraziskovalnega dela na področju edukacijskih znanosti. To dejavnost izvaja v skladu s 4. členom Sklepa o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda PI (*Uradni list RS št. 114/22 s spremembami*).

JRZ PI sestavljajo naslednji organi:

- upravni odbor;
- vodstvo (direktor);
- znanstveni svet;
- uprava oz. skupne službe (pomočnik direktorja, računovodstvo, administrativno-tehnična služba, knjižnica in informacijsko-dokumentacijska služba ter tajništvo).

Raziskovalci in raziskovalke so vključeni v sedem raziskovalnih centrov:

- Center za družboslovne in antropološke raziskave v vzgoji in izobraževanju (CDAR);
- Center za filozofijo vzgoje (CFV);
- Center za diskurzivne študije v vzgoji in izobraževanju (CDŠ);
- Center za evalvacijske študije (CEŠ);
- Center za uporabno epistemologijo (CUE);
- Center za kakovost v vzgoji in izobraževanju Korak za korakom (KZK);
- Infrastrukturni center (IC).

3. Osnovni podatki o raziskovalni dejavnosti JRZ PI v »izhodiščnem« letu 2021

Število raziskovalnih programov

V letu 2021 je PI izvajal dva raziskovalna programa (RP): v RP Edukacijske raziskave je PI matična raziskovalna organizacija (RO), v RP Uporabna razvojna psihologija pa partnerska RO (matična RO je Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani).

Poleg raziskovalnih programov je PI izvajal tudi infrastrukturni program (program Zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov v sistemu vzgoje in izobraževanja) ter številne nacionalne in mednarodne raziskovalne in razvojne projekte.

Število raziskovalnih projektov

V letu 2021 je JRZ PI izvajal 43 projektov, pri 13 projektih je bil nosilec, pri 30 partnerska organizacija. Med navedenimi projekti je bilo pet nacionalnih v sofinanciranju ARIS: štiri temeljni raziskovalni projekti in en projekt ciljnega raziskovalnega programa. Izvajali smo sedem projektov, sofinanciranih iz ESS: pet na področju inovativnih učnih okolij, enega na področju profesionalnega razvoja strokovnih delavcev oz. delavk v VIZ in enega na področju evalvacije izobraževalnega sistema.

Poleg tega smo izvajali še 14 nacionalnih projektov, pogodbeno sofinanciranih kot strokovno-razvojne naloge. Izvajali smo tudi 17 mednarodnih projektov: 13 projektov v programu Erasmus+ in štiri v okviru mednarodnih strokovnih mrež.

4. Osnovni kadrovski podatki

- Število zaposlenih na dan 31. 12. 2021:

Na dan 31. 12. 2021 je bilo na JRZ PI skupno število zaposlenih 42.

Tabela 1: Število raziskovalcev in raziskovalk glede na spol na dan 31. 12. 2021:

Raziskovalno osebje*	Zaposleni na dan 31. 12. 2021
Moški	7
Ženske	29
Skupaj	36

Opomba: podatki vključujejo tudi dopolnilno zaposlene raziskovalke in raziskovalce. Direktor inštituta je umeščen kot del strokovnega osebja.

- Število raziskovalcev in raziskovalk JRZ PI, vključenih v pedagoški proces v letu 2021:

Zaposleni raziskovalke in raziskovalci PI vrsto let intenzivno sodelujejo v različnih oblikah pedagoškega procesa vzgojno-izobraževalnega sistema v Sloveniji. Neposredno pa je leta 2021 v visokošolskem pedagoškem procesu sodelovalo 14 raziskovalk in raziskovalcev.

- Število odličnih tujih uveljavljenih znanstvenikov, gostujočih na JRZ PI v letu 2021:

V letu 2021 zaradi epidemije covid-19 JRZ PI ni gostil tujih uveljavljenih znanstvenikov oz. znanstvenic.

- Število mladih raziskovalcev in raziskovalk:

V letu 2021 (na dan 31. 12. 2021) sta bili na PI zaposleni dve mladi raziskovalki, in sicer v RP Edukacijske raziskave.

5. Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih JRZ PI za leto 2021

V letu 2021 so bili cilji glede na načrte v preteklih letih 100-odstotno realizirani.

Tabela 2: Preglednica raziskovalne dejavnosti PI za leto 2021

Raziskovalna dejavnost JRZ PI	Leto 2021
Število raziskovalnih programov	2
Infrastrukturni program	1
Število tekočih projektov (vseh, ki smo jih izvajali)	43
Število mednarodnih raziskav znanja (OECD, IEA)	2+4
Število mednarodnih projektov (Erasmus+, ESS idr.)	13+7
Število novopridobljenih projektov	10
Število zaključenih projektov (v posameznem letu)	9
Število oddanih prijav za projekte	18

Vir: Letno poročilo JRZ PI 2021

Tabela 3: Preglednica bibliografskih enot znanstvenoraziskovalnih dosežkov JRZ PI za leto 2021

Bibliografske enote (sumarno)	Dosežki za leto 2021
Znanstvena dela	56
Strokovna dela	234
Sekundarno avtorstvo	67

Vir: SICRIS in Letno poročilo JRZ PI za leto 2021

6. Dolgoročni, strateški in razvojni cilji JRZ PI

Strateški cilji JRZ PI

V poglavju so najprej predstavljeni trije medsebojno povezani strateški cilji PI (uveljavljenost v nacionalnem in mednarodnem prostoru, komuniciranje znanstvenih rezultatov ter vključujoče in ustvarjalno pedagoško-raziskovalno okolje), opredeljene so njihove ciljne skupine ter pojasnjeno, da se uresničujejo predvsem preko raziskovalnega programa Edukacijske raziskave (ARIS P5-0106), nacionalnih in mednarodnih projektov ter sodelovanja z deležniki in s širšo družbeno skupnostjo. Nadalje poglavje oriše načrt raziskovalnega dela v prihodnjem obdobju (od temeljnih do aplikativnih in evalvacijskih študij) ter interdisciplinarni, multidisciplinarni in transdisciplinarni okvir in tematske sklope raziskovanja, vključno z novimi sklopi, ki odgovarjajo na aktualne trende (npr. digitalizacija in umetna inteligenca, izobraževalne politike, trajnost, psihosocialne intervencije). Za vsak strateški cilj so nato navedeni pripadajoči dolgoročni cilji in podcilji oz. ukrepi, posebej so izpostavljeni evalvacijska dejavnost ter vloga inštituta pri mednarodnih primerjalnih raziskavah (npr. PISA, TALIS, TIMSS, PIRLS, ICCS, ICILS) ter opisi ključnih programskih stebrov, ki zagotavljajo izvedbeni okvir strategije.

Strategija PI je sestavljena iz treh strateških ciljev, ki se med seboj povezujejo in dopolnjujejo:

- 1. UVELJAVLJENOST V MEDNARODNEM IN NACIONALNEM PROSTORU**
- 2. UČINKOVITO KOMUNICIRANJE ZNANSTVENIH REZULTATOV**
- 3. VKLJUČUJOČE IN USTVARJALNO PEDAGOŠKO-RAZISKOVALNO OKOLJE**

Prvi strateški cilj je namenjen krepitvi prepoznavnosti in vpliva PI v nacionalnem ter mednarodnem raziskovalnem prostoru. Usmerjen je v znanstveno skupnost, odločevalce ter širšo strokovno javnost, saj želi inštitut s kakovostnimi raziskavami in z aktivnim sodelovanjem prispevati k razvoju področja VIZ ter k reševanju aktualnih družbenih izzivov.

Drugi strateški cilj je namenjen učinkovitemu komuniciranju znanstvenih rezultatov pred različnimi ciljnimi skupinami, vključno z raziskovalci, s praktiki v VIZ, z odločevalci ter s širšo javnostjo. Poudarek je na dostopnosti, razumljivosti in uporabnosti raziskovalnih ugotovitev, pri čemer inštitut uporablja sodobne, tudi digitalne pristope diseminacije ter sodeluje z uveljavljenimi mednarodnimi založbami.

Tretji strateški cilj je namenjen zaposlenim in sodelavcem PI ter širšemu raziskovalnemu in pedagoškemu okolju. Osredotoča se na vzpostavljanje vključujočega, etičnega in ustvarjalnega delovnega okolja, ki spodbuja strokovni in karierni razvoj, medgeneracijsko sodelovanje ter usposabljanje mladih raziskovalk/-cev, hkrati pa krepi povezovanje z domačimi in s tujimi visokošolskimi institucijami.

Za uresničevanje navedenih strateških ciljev strategija v nadaljevanju opredeljuje dolgoročne cilje, ki so strukturirani po posameznih strateških področjih ter dodatno razčlenjeni v konkretne dolgoročne cilje in ukrepe. Vsak dolgoročni cilj je podprt z merljivimi kazalniki uspešnosti, ki omogočajo sistematično spremljanje napredka ter vrednotenje doseženih rezultatov (glej tabelo 4). PI bo izvajanje strategije redno spremljal in evalviral na podlagi letnih poročil, notranjih evalvacij ter zunanjih presoj, pri čemer bo posebno pozornost namenjal doseganju zastavljenih ciljev, učinkovitosti ukrepov ter dolgoročnemu vplivu na razvoj področja VIZ.

PI uresničuje svoje strateške in dolgoročne cilje z raziskovalnim delom, ki primarno poteka v okviru raziskovalnega programa Edukacijske raziskave (ARIS P5-0106), ter preko številnih nacionalnih in mednarodnih interdisciplinarnih raziskovalnih ter razvojnih projektov in sodelovanja s širšo družbeno skupnostjo (občanska znanost). V naslednjem šestletnem obdobju so načrtovane raziskave, ki segajo od temeljnih, interdisciplinarno povezanih družboslovnih in humanističnih raziskav do aplikativnih in empiričnih študij ter evalvacijskih raziskav. Znanstvenoraziskovalno delo bo usmerjeno na specifična tematska področja, ki jih bomo obravnavali interdisciplinarno, multidisciplinarno in transdisciplinarno ter z vključevanjem prispevkov različnih ved, kot so: pedagogika, jezikoslovje, filozofija (vzgoje), sociologija (izobraževanja in znanja), psihologija (razvojna, pedagoška in socialna), komparativna edukacija, pedagoška antropologija, feministična teorija, epistemologija, diskurzivne študije, retorika in argumentacija, nevrokognitivne vede, kritična teorija družbe idr.

Tematski sklopi raziskovanja:

- Kritična analiza vloge in položaja znanja in izobraževanja v družbi

Dejavnosti, usmerjene v celovito, kritično in interdisciplinarno, multidisciplinarno in transdisciplinarno analizo vloge znanja in izobraževanja v sodobni, tudi digitalni družbi. Obsegajo konceptualizacijo in kritično analizo pedagoškega diskurza, izobraževalnih ciljev in smotrov v preseku pedagoških, kurikularnih, jezikoslovnih, psiholoških ter družbenih teorij in kritično preučevanje učinka globalizacije, mednarodnih raziskav znanja ter primerjalnih študij na oblikovanje nacionalnih in mednarodnih izobraževalnih politik ter konceptov merjenja znanja. Pomemben poudarek je na interdisciplinarni teoretski in metodološki analizi dejavnikov

uspešnega učenja in poučevanja, vključno z učnimi izidi, dosežki, učno zavzetostjo, odnosno kompetentnostjo ter s kritično presojo (omejitev) teorij učinkovitosti šol.

- Spremljanje in evalvacija učinkovitosti ter kakovosti slovenskega izobraževalnega sistema z nacionalne in mednarodne perspektive

Dejavnosti, usmerjene v spremljanje in primerjalno evalvacijo kakovosti ter učinkovitosti VIZ v Sloveniji in v mednarodnem okolju, s poudarkom na učnih dosežkih, dobrobiti otrok in mladih, vključevanju ranljivih skupin, razvoju kazalnikov kakovosti ter krepitvi rabe raziskovalnih podatkov za izboljševanje prakse in uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja.

- Razvijanje in raziskovanje kakovosti predšolske VIZ

Dejavnosti, usmerjene v razvoj in raziskovanje procesne kakovosti predšolske vzgoje ter krepitev kompetenc strokovnih in vodstvenih delavk ter delavcev za soočanje z raznolikimi potrebami otrok, učinkovito vodenje, prehode med izobraževalnimi ravni, inkluzijo ranljivih skupin in podporo družinam s pomočjo sodelovalnih praks, izmenjave dobrih praks ter mednarodnega sodelovanja.

- Razvoj in utrjevanje raziskovalnih področij feministične teorije ter študij spolov v edukaciji

Raziskovalne in razvojne dejavnosti so usmerjene v preučevanje razmerij med spolom, znanjem, vednostjo ter izobraževanjem. Te dejavnosti spodbujajo razumevanje raznolikosti in enakosti spolov ter sistematično vključevanje perspektive enakosti spolov in dimenzije spola v raziskovanje, izobraževalne politike, kurikulum in pedagoško prakso.

- Sistematično raziskovanje in razvoj strategij socialnega vključevanja otrok in mladostnikov v izobraževalni sistem, zlasti kulturno in socialno ranljivih skupin

Dejavnosti, usmerjene v raziskovanje dejavnikov socialnega vključevanja otrok in mladostnikov ter razvoj učinkovitih strategij za podporo ranljivim skupinam, zlasti v povezavi z migracijami, jezikovnim razvojem, družinskim okoljem in zgodnjimi izkušnjami, ter v preprečevanje izključevalnih mehanizmov in spodbujanje inkluzivnih pedagoških pristopov, kreativnosti, bralnih in komunikacijskih sposobnosti ter demokratične participacije, pri čemer se uporablja interdisciplinarno, multidisciplinarno ter transdisciplinarno raziskovanje in sodelovanje z izobraževalnimi ter lokalnimi okolji in odločevalci.

- Spodbujanje opolnomočenja mladih za aktivno državljanstvo

Dejavnosti, usmerjene v spodbujanje opolnomočenja mladih za aktivno, odgovorno in solidarno državljanstvo, z raziskovanjem razvoja političnih identitet, vrednot, stališč in vedenj ter stereotipov, ter v razvoj in evalvacijo pedagoških pristopov in šolskih kultur, ki podpirajo pravičnost, demokratični dialog, trajnostno delovanje in aktivno participacijo mladih.

- Razvijanje socialnih in čustvenih ter motivacijskih dejavnikov učenja in poučevanja

Dejavnosti, usmerjene v raziskovanje, razvoj in evalvacijo socialnih, čustvenih ter motivacijskih dejavnikov učenja in poučevanja (npr. občutka pripadnosti, dobrobiti, motivacije in zavzetosti), ter v razvoj pedagoških pristopov, intervencij in digitalnih orodij za krepitev socialnih in čustvenih kompetenc, preprečevanje medvrstniškega nasilja in podporo varnemu in spodbudnemu učnemu okolju.

- Razvoj področja filozofije vzgoje

Dejavnosti, usmerjene v razvoj filozofije vzgoje skozi teoretsko in konceptualno analizo temeljnih pojmov, vrednot in norm, kot so znanje, vzgoja, izobraževanje, pravičnost, enakost, kakovost in odgovornost, ter v filozofsko refleksijo razmerij med pravičnostjo in kakovostjo za poglobljeno razumevanje ciljev, smotrov in legitimnosti vzgojno-izobraževalnih praks in politik.

- Razvoj področja filozofije za otroke

Dejavnosti, usmerjene v razvoj in utrjevanje filozofije za otroke kot pedagoškega pristopa k spodbujanju kritičnega mišljenja, moralne presoje in aktivnega državljanstva, z didaktično refleksijo tem, kot so etika skrbi, odgovornost, solidarnost in skupno dobro, ter z razvojem praks filozofske refleksije, ki krepijo argumentacijo, razumevanje različnih perspektiv in demokratično razpravljanje v vzgojno-izobraževalnem kontekstu.

- Raziskovanje več-/raznojezičnosti v VIZ

Dejavnosti, usmerjene v raziskovanje več- in raznojezičnosti v VIZ ter razvoj teoretsko in empirično utemeljenih pristopov jezikovno občutljivega poučevanja, zlasti za vključevanje priseljencev, podporo pozitivnemu razvoju otrok in mladih ter krepitev jezikovne pravičnosti in kakovosti izobraževanja.

- Raziskovanje vloge retorike in argumentacije v vzgojno-izobraževalni praksi

Dejavnosti, usmerjene v raziskovanje vloge retorike in argumentacije v vzgojno-izobraževalni praksi ter razvoj teoretskih in didaktičnih okvirov za njihovo poučevanje, z analizo pedagoškega diskurza, raziskovanjem verbalnih, neverbalnih in multimodalnih vidikov ter razvojem pristopov, ki krepijo kritično mišljenje, javno nastopanje in aktivno državljanstvo.

Kot pomembno usmeritev inštituta v prihodnosti ob obstoječih tematskih sklopih načrtujemo tudi štiri nove tematske sklope. Tematike, ki jih bodo pokrivali novi sklopi, so bile sicer do sedaj že intenzivno obravnavane, niso pa bile v primarnem fokusu kot samostojna področja raziskovanja na PI. Nove razmere, ki jih zaznamujejo zlasti globalni trendi raziskovanja VIZ ter spremljajoče spremembe v VIZ, opredeljujejo nove (v določeni meri pa vsaj posodobljene) sklope raziskovalnih tematik. S temi tematikami PI tlakuje smer za sistematičen in celovit odziv znanstvene stroke. Na PI smo doslej ta štiri relevantna in aktualna področja obravnavali zlasti v kontekstu

drugih raziskovalnih tematik, v prihodnje pa zaradi spremenjenih razmer v raziskovanju in družbenih izzivov, kot je, denimo, intenzivna digitalizacija družbe in s tem tudi VIZ, omenjenim področjem namenjamo več pozornosti in jih obravnavamo sistematičneje, ponekod tudi z novejšimi poudarki, kot je npr. raziskovanje uporabe orodij generativne umetne inteligence. Na ta način bodo okrepljene tudi dodatne možnosti za nova sodelovanja v Sloveniji in v tujini.

Novi tematski sklopi:

1. Humanistično in družboslovno tematiziranje aktualnih izzivov današnjega časa (med njimi digitalizacija in umetna inteligenca v VIZ; priseljenci in manjšine, s posebnim poudarkom na inkluzivnosti in večjezičnosti kot primarnih predpostavkah sodobne VIZ)

Dejavnosti, usmerjene v kritično raziskovanje digitalizacije in (generativne) umetne inteligence v VIZ ter njihovih učinkov na človeka, učenje, oblikovanje vednosti, pismenosti in širše družbeno okolje. Hkrati bomo razvijali digitalne kompetence in druge podporne programe za pedagoško prakso, ki bodo upoštevali raznolikost učnih okolij ter potrebe priseljencev in jezikovno raznolikih skupin z namenom krepitev inkluzivnih, večjezičnih in pravičnih izobraževalnih praks.

Z izredno hitrim vstopom (digitalne) tehnologije v institucije VIZ v 20. in 21. stoletju se je pojavila potreba po celostni, tj. relacijski preučitvi njene kompleksnosti in vpliva na temeljno zasnovo ter delovanje šole in vrtca. V šolskem prostoru se odpirajo tudi vprašanja priseljevanja, položaja manjšin in družbene vključenosti, ki od vzgojno-izobraževalnih institucij zahtevajo premišljene odzive na jezikovno in kulturno raznolikost. Inkluzivnost in večjezičnost pri tem nista dodatni temi, temveč osrednji izhodišči sodobne VIZ ter pogoj za enake možnosti, participacijo in uspešno učenje vseh otrok in mladostnikov. Potrebna so nova izhodišča za refleksijo edukacijskih ved s pomočjo družboslovnih in humanističnih disciplin (tudi digitalne humanistike), še posebej z ozirom na temeljna vprašanja, ki omogočajo celovitejšo obravnavo spreminjanja področja VIZ z vidika zgodovine idej, paradigmatičnih obratov in antropoloških predpostavk. Cilj je prispevati k razvoju povezovanja med vedami in disciplinami ter s tem izboljšati obravnavo in razumevanje kompleksnejših fenomenov sodobne družbe, kamor sodita tako VIZ kot digitalni in tehnološki razvoj, hkrati pa tudi migracijski procesi, družbena neenakost in pripoznanje manjšinskih identitet. To bo oblikovalo podlago za nadaljnji znanstveni premislek in analizo različnih pojavnosti tehnologije v šolah ter njenega vpliva na formiranje človeka kot subjekta in pojmovanje človeškosti, obenem pa bo prispevalo k boljšemu razumevanju teh vprašanj v širši družbi.

Naš pristop vključuje več ravni v preseku družboslovnih in humanističnih ved. V obdobju 2022–2027 bodo raziskave kot ukrep za soočenje z izzivi današnjega časa osredotočene na naslednje sklope:

- kako sodobne digitalne tehnologije vstopajo na področje VIZ in na kakšen način je utemeljena njihova vloga glede na namene VIZ ter kako determinirajo

in potencialno preoblikujejo ključna pedagoška razmerja in didaktične postopke;

- kako se vstop digitalnih tehnologij v VIZ povezuje z različnimi diskurzi o digitalni tehnologiji v VIZ;
- kako se spopasti z negativnimi in škodljivimi učinki vstopa digitalnih tehnologij v VIZ (izrazito negativen vpliv zaslonov na pozornost, koncentracijo in spomin, s tem pa na učenje);
- kako elaborirati koncepte in kategorialni aparat za krepitev humanistično-družboslovne ravni raziskovanja tematik tehnologije v VIZ in širših vprašanj razmerja med tehnologijo in človekom;
- raziskovanje uporabe dostopnih orodij generativne umetne inteligence v VIZ ter stališč o učinku tovrstnih orodij na delo učiteljev (pozitivne ter negativne posledice) in delo učencev (učenje učencev – pozitivni ter negativni učinki);
- raziskovanje digitalnega državljanstva in krepitev slednjega skozi učenje in poučevanje, varnosti na spletu, etične uporabe digitalnih tehnologij ter orodij (generativne) umetne inteligence;
- kako so v VIZ obravnavana vprašanja priseljevanja, manjšin in družbene vključenosti ter kako so ti procesi povezani z jezikovno politiko in s praksami v šoli in vrtcu;
- kako razvijati vključujoče učne prakse, ki podpirajo večjezične repertoarje učencev, preprečujejo izključevanje in omogočajo enakovredno sodelovanje v učnem procesu (tudi v digitalnih učnih okoljih).

2. Analiza izobraževalnih politik

Dejavnosti, usmerjene v kritično in primerjalno analizo izobraževalnih politik ter njihovih dokumentov z namenom razumevanja konceptualnih izhodišč, diskurzov, ciljev in učinkov v praksi.

Analiza izobraževalnih politik predstavlja pomemben in aktualen znanstveni teoretsko-metodološki okvir za poglobljeno razumevanje in kritično presojo oblikovanja in izvajanja izobraževalnih politik. Osredinja se na kritično analizo epistemoloških in ideoloških podlag izbranih izobraževalnih politik, ki utemeljujejo njihove cilje, upravljalne strukture in javno-politične instrumente za njihovo doseganje. Poleg neodvisne kritične evalvacije izobraževalnih politik pa (lahko) vključuje tudi priporočila za njihovo uspešnejšo in učinkovitejšo implementacijo. Prav tako bomo v tem vsebinskem sklopu našega raziskovanja opozarjali na poenostavljeno razumevanje analize izobraževalnih politik in nenazadnje izvedljivosti merjenja vpliva, ki je v nacionalnem prostoru (vsaj na ravni diskurza) pogosto prisotno.

V obdobju 2022–2027 bo analizi izobraževalnih politik kot ukrep za doseganje dolgoročnih in strateških ciljev namenjena sistematična in poglobljena raziskovalna pozornost v okviru naslednjih sklopov:

- razvoj teoretskih smernic in metodoloških pristopov analize izobraževalnih politik;
- razvoj znanstveno podprtih smernic za politiko;
- vpogled v zgodovinske okoliščine razvoja nacionalnih izobraževalnih politik;
- analiza odnosov moči pri oblikovanju izobraževalnih politik s posebnim poudarkom na analizi vloge znanosti (odnos znanost–politika, na podatkih temelječe oblikovanje politik in praks);
- analiza evropeizacije, globalizacije in internacionalizacije nacionalnih izobraževalnih politik (vključno z analizo uporabe podatkov mednarodnih primerjalnih raziskav znanja ter mednarodnih primerjalnih študij pri oblikovanju nacionalnih izobraževalnih politik);
- konceptualizacija in kritična analiza izobraževalnih politik kot neneutralnega diskurza in ideološkega (diskurzivnega) konstruiranja »družbenih problemov in rešitev«;
- primerjalna analiza politik vključevanja učencev in učenk s priseljskim ozadjem.

3. Trajnostni razvoj v VIZ

Dejavnosti, usmerjene v celovito raziskovanje trajnostnega razvoja v VIZ z vidika znanja, vrednot, praks in politik, s poudarkom na vlogi mladih, učinkih digitalizacije in medijev na učenje in bralne prakse ter na razvoj trajnostno naravnanih izobraževalnih kultur, ki temeljijo na celostnem šolskem pristopu, in kurikularnih usmeritvah. Pri tem bomo posebno pozornost namenili tudi vprašanju ekološke pravičnosti, ki poudarja pravično porazdelitev okoljskih bremen in koristi, vključevanje različnih družbenih skupin v procese odločanja ter razumevanje povezav med okoljskimi, družbenimi in ekonomskimi neenakostmi.

Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 (OZN, 2015) trajnostni razvoj v izobraževanju opredeljuje kot pomemben in ključen element pri globalnih prizadevanjih za zaustavitev podnebnih sprememb in usmerjanje človeštva v smer trajnostnega razvoja (Cilj 4. Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar; Sustainable Development Goals – SDG). Na PI želimo posebej opozoriti, da je zgolj okoljska dimenzija trajnostnega razvoja precej poenostavljeno in dejansko napačno razumevanje kompleksnosti trajnostnega razvoja (vključno s področjem VIZ). Trajnostni razvoj v izobraževanju je predvsem oblika transformativnega učenja, ki spodbuja kritično razumevanje prepletenosti okoljskih, družbenih in ekonomskih procesov ter vprašanj pravičnosti, odgovornosti in solidarnosti med generacijami in družbenimi skupinami. To lahko posledično vodi v pomembne spremembe, saj podpira posameznike oz. posameznice, da bolje razumejo okoljske in družbene vplive svojih vsakodnevnih izbir življenjskega sloga, jih kritično ovrednotijo in iščejo trajnostne rešitve, tudi pri premišljeni rabi vedno bolj vseobsegajoče digitalizacije v VIZ.

V obdobju 2022–2027 bodo raziskave kot ukrep za doseganje dolgoročnih in strateških ciljev usmerjene v:

- spremljanje trajnostnega razvoja v izobraževanju v Sloveniji (in izbranih državah članicah EU) z vidika družbene, okoljske in ekonomske dimenzije ter poglobljeno razumevanje dejavnikov, ki se povezujejo s stališči do trajnostnega razvoja, nenazadnje pa tudi s trajnostnim ravnanjem;
- razvoj konceptualnih in metodoloških pristopov za raziskovanje odnosa med izobraževanjem, učenjem in okoljsko trajnostjo;
- krepitev empiričnih raziskav na področju trajnostnega razvoja v izobraževanju, vključno z analizo kurikulumov/učnih načrtov ter drugih sistemskih dokumentov, kompetenc učiteljev ter odnosa učencev do trajnostnega razvoja;
- krepitev analiz podatkov mednarodnih primerjalnih raziskav znanja in mednarodnih primerjalnih študij v okviru doseganja nekaterih kazalnikov, vezanih na SDG 4 ter raziskovanje kritik kazalnikov SDG 4;
- zbiranje podatkov ter izvajanje analiz (tudi kontekstualnih), vezanih na doseganje ciljnih vrednosti EU kazalnikov, povezanih z mednarodnimi primerjalnimi raziskavami znanja.

4. Razvoj inovativnih in mednarodno uveljavljenih psihosocialnih intervencij v VIZ

Dejavnosti, usmerjene v razvoj, pilotno izvajanje in evalvacijo znanstveno utemeljenih psihosocialnih intervencij za krepitev socialnih in čustvenih kompetenc v VIZ, duševnega zdravja ter pozitivnega razvoja mladih, vključno z digitalnimi pristopi, ob hkratnem prilagajanju programov različnim kontekstom in njihovem mednarodnem uveljavljanju.

Tematsko področje uporablja poglobljeno konceptualno znanje (teoretična izhodišča in empirične raziskave) kot odziv na aktualne družbene trende (porast medvrstniškega nasilja, porast težav na področju duševnega zdravja, kratkoročne in dolgoročne posledice pandemije in z njo povezanih ukrepov, porast izgorelosti in opuščanje poklica pri strokovnih delavkah in delavcih v VIZ ...) z razvojem psihosocialnih intervencij.

V obdobju 2022–2027 bodo raziskave kot ukrep za doseganje dolgoročnih in strateških ciljev psihosocialnih intervencij v VIZ usmerjene v:

- spremljanje dejavnikov in trendov medvrstniškega nasilja ter težav na področju duševnega zdravja v kontekstu VIZ;
- razvoj, implementacijo in evalvacijo psihosocialne intervencije za učitelje/-ice z namenom preprečevanja opuščanja poklica;
- spremljanje digitalizacije preventivnih programov za podporo duševnemu zdravju otrok in mladih;
- prenos na PI razvitih, implementiranih in evalviranih psihosocialnih intervencij v mednarodni prostor.

V nadaljevanju so za vsak strateški cilj podrobneje predstavljeni pripadajoči dolgoročni cilji in ukrepi.

Strateški cilj 1: UVELJAVLJENOST V MEDNARODNEM IN NACIONALNEM PROSTORU

PI krepi svojo vlogo prepoznavne raziskovalne institucije na nacionalni in mednarodni ravni na področju VIZ oz. edukacijskih raziskav. Njegova dejavnost je usmerjena v znanstveno odličnost ter v naslavljanje aktualnih in kompleksnih družbenih izzivov. Pri tem sistematično razvija matična disciplinarna področja ter spodbuja multidisciplinarno, interdisciplinarno in transdisciplinarno raziskovanje.

Eden izmed temeljnih ciljev PI kot javnega raziskovalnega zavoda je produkcija znanstveno utemeljenih, zanesljivih in veljavnih spoznanj na različnih ravneh VIZ, vključno s predšolsko, z osnovnošolsko, s srednješolsko, z visokošolsko in s poklicno ravjo pa tudi na področjih glasbenega izobraževanja, izobraževanja otrok s posebnimi potrebami ter ranljivih in marginaliziranih skupin, delovanja svetovalnih služb ter izobraževanja učiteljev in učiteljic.

Pomemben vidik razvoja znanstvenoraziskovalne dejavnosti predstavlja sistematična institucionalna samoevalvacija, ki vključuje spremljanje kakovosti raziskovalnega dela, evalvacijo raziskovalnih programov ter usmerjanje raziskovanja v nova, obetajoča in interdisciplinarna, multidisciplinarna in transdisciplinarna področja. Poseben poudarek je namenjen tudi krepitvi internacionalizacije (doma in v tujini), tako z vključevanjem gostujočih raziskovalk/-cev kot z aktivnim sodelovanjem v mednarodnem prostoru (objave, konference, raziskovalna gostovanja).

Dolgoročni cilji in ukrepi:

1. Krepitev mednarodne znanstvene uveljavljenosti zavoda

- 1.1 Vključevanje v mednarodne raziskovalne programe, projekte in mreže (OECD, IEA, COST, EACEA, Horizon Europe, UNESCO)

2. Spodbujanje krepitve mednarodnega sodelovanja in mobilnosti raziskovalk/-cev

- 2.1 Podpora raziskovalnim izmenjavam in gostovanjem tujih raziskovalk/-cev (internacionalizacija v tujini, internacionalizacija doma)
- 2.2 Krepitev mednarodnih partnerstev

3. Krepitev vloge zavoda kot nacionalnega referenčnega centra

- 3.1 Priprava analiz, raziskav in evalvacij za nacionalne institucije
- 3.2 Razvoj in izvajanje skupnih projektov z nacionalnimi partnerji

4. Krepitev institucionalne prepoznavnosti zavoda v strokovnih in znanstvenih omrežjih

- 4.1 Aktivna vloga v mednarodnih strokovnih združenjih in delovnih telesih
- 4.2 Aktivna vloga v nacionalnih strokovnih združenjih in delovnih telesih
- 4.3 Prezem vodilnih vlog v konzorcijih in strokovnih odborih
- 4.3 Organizacija znanstvenih in strokovnih dogodkov

5. Krepitev družbenega vpliva raziskovalnega dela zavoda

- 5.1 Aktiven prenos in uporaba raziskovalnih ugotovitev v praksi in širši družbi

6. Spodbujanje znanstvene odličnosti

- 6.1 Objavljanje prispevkov v visokokakovostnih in visoko vplivnih znanstvenih revijah
- 6.2 Sistematično spremljanje znanstvene odličnosti s pomočjo bibliometričnih kazalnikov (Web of Science, Scopus, SICRIS)
- 6.3 Krepitev prepoznavnosti znanstvenih dosežkov preko nacionalnih in mednarodnih priznanj
- 6.4 Izvajanje vabljenih predavanj na nacionalnih in mednarodnih konferencah
- 6.5 Izvajanje recenzentskega dela

Načrt izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti

Evalvacijska dejavnost PI

Pomembno področje delovanja PI bo tudi v prihodnjem obdobju izvajanje evalvacijske dejavnosti. PI skrbi za evalvacijo vzgojno-izobraževalnega sistema, delov in celote, hkrati pa z aktivnim delovanjem na medsebojno povezanih področjih sledi cilju izboljšave vzgojno-izobraževalnega sistema za doseg optimalnih rezultatov in uspešnega razvoja na ravni posameznice/-ka, skupine, razreda, šole in skupnosti. Kritična dodana vrednost PI pri delovanju sistema VIZ v Sloveniji je neodvisna refleksija procesov in rezultatov na vseh ravneh sistema, od predšolske do terciarne ravni, z raziskavami pa vstopa tudi na področje profesionalnega razvoja delavcev in delavk v VIZ. Prav zato je izredno pomemben status inštituta kot neodvisne javne raziskovalne organizacije, katere znanstvenoraziskovalni rezultati predstavljajo neodvisno evalvacijo segmentov sistema, z mednarodnim povezovanjem inštituta pa so zagotovljeni mednarodni standardi evalvacijskih postopkov in v primeru mednarodnih primerjalnih raziskav tudi mednarodna primerljivost rezultatov.

Proces evalvacije se nanaša na sintezo znanj v okviru mednarodnih in nacionalnih raziskav, predvsem mednarodnih primerjalnih raziskav znanja in mednarodnih primerjalnih študij, s cilji spremljanja in identifikacije stanja, podajanja smernic (pri raziskovalnih vprašanjih, ki slednje tudi omogočajo) in možnosti izboljšav na vseh stopnjah izobraževalnega procesa, od predšolske vzgoje do univerz. Na PI izvajamo več vrst evalvacij izobraževalnih programov in dejavnosti:

- formativne evalvacije – spremljanje in izboljšanje aktivnosti v VIZ v teku;
- procesne evalvacije – analiza izvedbe programov in dejavnosti v VIZ;
- evalvacije učinkov – ocena dejanskega vpliva programov v VIZ;
- evalvacije rezultatov – analize trendov dosežkov in ozadenjskih kontekstov, tudi v smislu povezave dosežkov z ozadenjskimi konteksti z nacionalne in mednarodne perspektive.

Ker se je PI v zadnjih desetletjih uveljavil kot ustanova za sooblikovanje in izvajanje mednarodnih evalvacijskih raziskav, bo to njegov dolgoročni in strateški cilj tudi v prihodnje. PI je referenčna nacionalna raziskovalna inštitucija za izvajanje mednarodnih primerjalnih raziskav znanja ter mednarodnih primerjalnih študij, ki so del evalvacije (specifičnih delov) sistema VIZ (navajamo le tiste, ki so ciklične):

1. TIMSS – Mednarodna raziskava trendov v znanju matematike in naravoslovja;
2. PIRLS – Mednarodna raziskava bralne pismenosti;
3. ICCS – Mednarodna raziskava državljanske vzgoje in izobraževanja;
4. ICILS – Mednarodna raziskava računalniške in informacijske pismenosti;
5. PISA – Program mednarodne primerjave (matematičnih, naravoslovnih inbralnih) dosežkov učencev oz. dijakov (15-letnikov);
6. TALIS – Mednarodna raziskava poučevanja in učenja.

Mednarodne raziskave potekajo po dolgoročno zasnovanih programih Mednarodnega združenja za raziskovanje učinkov izobraževanja (v nadaljevanju IEA) in Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju OECD). Rezultati mednarodnih raziskav omogočajo primerjalne analize dela slovenskega izobraževalnega sistema v mednarodnem prostoru in so ključni za oblikovanje prihodnjih nacionalnih izobraževalnih politik, tako na ravni sistema VIZ, ponekod pa celo na ravni posameznih učnih načrtov. Podatki teh raziskav so lahko uporabljeni kot izhodišče za nadaljnje nacionalne evalvacije kakovosti in učinkovitosti vzgojno-izobraževalnih procesov ter ugotavljanje problemov in dilem v pedagoški praksi.

Ključne znanstveno-raziskovalne naloge in (mednarodne) raziskave na navedenih področjih PI opravlja v soglasju in kot naloge, dodeljene s strani ministrstva, pristojnega za izobraževanje. Pri tem je treba poudariti, da pomembna strateška usmeritev PI ni le izvajanje omenjenih raziskav, temveč tudi njihovo sooblikovanje. Prav zato na PI delujejo nacionalni koordinacijski centri za omenjene raziskave, ki imajo dejavno vlogo pri konceptualizaciji mednarodnih raziskav.

Lastnosti strategije raziskovalnega programa Edukacijske raziskave

Raziskovalni program Edukacijske raziskave je raziskovalni program PI, financiran s strani ARIS (P5-0106), ki se osredotoča na interdisciplinarno, multidisciplinarno in transdisciplinarno povezovanje teoretičnih, empiričnih in aplikativnih raziskav ter evalvacij na področju VIZ. Program vključuje pedagogiko, filozofijo vzgoje, sociologijo edukacije, epistemologijo, psihologijo, jezikoslovje, retoriko in argumentacijo, nevrokognitivne vede in druge sorodne discipline.

Cilja programa sta avtonomno raziskovanje s ciljem razvijanja ved, kot so pedagogika, filozofija vzgoje, sociologija edukacije, psihologija, jezikoslovje, retorika in argumentacija ter nevrokognitivne vede, in kontinuirana nadgradnja raziskovalnih metod in epistemoloških modelov v odziv na spremembe v družbi in izobraževanju.

Ključne lastnosti programa (cilji programa):

- interdisciplinarnost, multidisciplinarnost in transdisciplinarnost: povezovanje družboslovnih, humanističnih in interdisciplinarnih ved v raziskavah VIZ;
- raziskovalna avtonomija: osredotočanje na razvoj pedagogike, filozofije vzgoje, sociologije edukacije, epistemologije, psihologije, retorike in argumentacije ter nevrokognitivnih ved;
- epistemološka prilagodljivost: razvoj novih raziskovalnih metod in teoretskih modelov v luči sprememb v družbi in izobraževanju;
- mednarodna primerljivost: poudarek na spremljanju in evalvaciji slovenskega izobraževalnega sistema v mednarodnem kontekstu;
- družbena relevantnost: usmerjenost v razvoj temeljnih znanosti, kritično preučevanje znanstvenoraziskovalnih in izobraževalnih politik ter praks, enakih možnosti, socialne vključenosti in evalvacije;

- aplikativnost rezultatov: razvoj konceptualizacij za obravnavo različnih problemskih vprašanj v polju edukacije, razvoj strategij za izboljšanje VIZ, vključno z evalvacijami in metodološkimi inovacijami.

Koraki za uresničevanje programa:

- opredelitev raziskovalnih prioritet, kot so vloga znanja in učnih dosežkov, kritična evalvacija digitalizacije izobraževanja, enakost spolov, metodologije evalvacije, razvoj nevrokognitivnih metod evalvacije;
- razvoj in uporaba raziskovalnih virov, vključno z metodološkimi orodji, s sekundarnimi analizami podatkov in povezovanjem z mednarodnimi raziskavami znanja;
- izvajanje interdisciplinarnih, multidisciplinarnih in transdisciplinarnih raziskav, ki združujejo teoretične in aplikativne pristope;
- diseminacija rezultatov v obliki znanstvenih objav, konferenc, javnih dogodkov in sodelovanja s strokovnimi telesi;
- nenehno posodabljanje metodoloških pristopov in prilagajanje raziskovalnih usmeritev na podlagi evalvacij;
- usposabljanje mladih raziskovalk/-cev ter njihova vključenost v mednarodno znanstveno skupnost.

Celovitost in prioritete usmeritve:

- filozofija vzgoje: teoretska in konceptualna razčlemba temeljnih pojmov VIZ ter analiza razmerij med pravičnostjo in kakovostjo kot podlage za opredelitev ciljev in smotrov VIZ, razvijanje področja didaktike filozofije;
- sociologija edukacije: kritično preučevanje mednarodnih raziskav znanja, teorij učinkovitosti šol (SER) in omejitev teh teorij pri identifikaciji dejavnikov, povezanih z učnimi izidi;
- epistemologija: analiza znanja in njegovih kontekstov ter konceptualnih okvirov VIZ;
- izobraževalne politike: preučevanje na podatkih temelječega izobraževanja ter morebitnega učinka rezultatov raziskave PISA in drugih mednarodnih raziskav IEA na oblikovanje izobraževalnih politik;
- digitalizacija v izobraževanju: konceptualne analize pojmovanja (digitalne) tehnologije in njene vloge v VIZ, analiza učinkov digitalnega izobraževanja, e-pismenosti in digitalnega državljanstva, razvoj nevrokognitivnih metod za merjenje in analizo digitalizacije v izobraževanju;
- spol in edukacija: raziskovanje feministične teorije, retradicionalizacije spolnih vlog in socialne pravičnosti v edukaciji;
- psihologija: raziskovanje socialnih, čustvenih in motivacijskih dejavnikov učenja in poučevanja;
- jezikoslovje, retorika in argumentacija: raziskovanje večjezičnosti, argumentacije in retorike, raziskovanje možnosti in potencialnih učinkov neverbalne argumentacije, kritična analiza pedagoškega diskurza.

Pristopi za uresničevanje ciljev:

- metodološke inovacije: uporaba (in razvoj) naprednih raziskovalnih metod, kot so SEM, MLM (analiza latentnih krivulj rasti, analiza panelnega navzkrižnega modela, analiza latentnih profilov, analize vzdolžnih socialnih mrež ter diadne analize odnosov), kvalitativne (historične, kritične, diskurzivne) analize in nevrokognitivne metode, (uporaba sledilca pogleda, elektrodermalne aktivnosti, EEG, EKG, EMG, prepoznavanje čustvenih odzivov (mimika in glas));
- mednarodno sodelovanje: aktivna vpetost v raziskovalne mreže (COST, INASED, ENESET, UNESCO) ter sodelovanje pri mednarodnih znanstvenih objavah;
- sekundarne analize podatkov: poglobljene analize TIMSS, PIRLS, ICCS, ICILS, PISA in TALIS ter drugih (mednarodnih) podatkovnih baz;
- prilagajanje raziskovalnih metod novim družbenim izzivom, kot so posthumanizem, digitalno državljanstvo in trajnostni razvoj;
- vključevanje različnih deležnikov: sodelovanje z odločevalci/-kami, učitelji/-cami in izobraževalnimi ustanovami za aplikativne rešitve.

Specializiranost programa:

- osredotočenost na edukacijske raziskave: program se ukvarja predvsem z raziskavami VIZ, a vključuje široko interdisciplinarno, multidisciplinarno in transdisciplinarno sodelovanje;
- metodološka specializacija: močan poudarek na kvantitativnih in kvalitativnih analizah, vzdolžnih, eksperimentalnih in nevrokognitivnih metodah;
- nacionalna in mednarodna perspektiva: čeprav program vključuje mednarodne primerjave, je prilagojen specifičnim potrebam slovenskega izobraževalnega sistema;
- razvoj novih pedagoških pristopov: sodelovanje pri oblikovanju učnih načrtov, evalvaciji šolskih reform ter izboljšanju poučevanja filozofije vzgoje, sociologije edukacije, retorike in enakih možnosti v edukaciji.

Lastnosti strategije infrastrukturnega programa

Infrastrukturni program (I0-0030): Zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov v sistemu vzgoje in izobraževanja na PI predstavlja stabilno in dolgoročno podporo raziskovalni ter razvojni dejavnosti na področju VIZ. Njegovo temeljno poslanstvo je zagotavljanje zanesljive podatkovne in organizacijske infrastrukture, ki omogoča sistematično zbiranje, urejanje, varno hrambo in dostopnost podatkov ter njihovo uporabo za raziskovalne, strokovne in razvojne namene. Vloga programa ni izvajanje samostojnega raziskovalnega dela, temveč zagotavljanje stabilnih pogojev za izvajanje raziskav, razvoj projektov in dolgoročno spremljanje ključnih vidikov vzgojno-izobraževalnega sistema.

Program vključuje izvajanje mednarodnih primerjalnih raziskav in študij (PISA, PIRLS, ICCS, ICILS, TALIS, TIMSS), sodelovanje v nacionalnih in mednarodnih projektih ter podporo raziskovalcem in projektnim skupinam. Pomemben del dejavnosti predstavlja tudi sodelovanje s šolami in z drugimi deležniki v vzgojno-izobraževalnem prostoru. Program praviloma letno povezuje več tisoč učencev, dijakov, učiteljev in vodstvenih delavcev ter deluje kot povezovalna točka med raziskovanjem, prakso in oblikovanjem izobraževalnih usmeritev.

Program pomembno vlogo namenja tudi diseminaciji rezultatov raziskav in projektov, vključno z organizacijo strokovnih dogodkov, konferenc, okroglih miz ter s sodelovanjem z različnimi javnostmi. V okviru programa deluje tudi projektna pisarna, ki zagotavlja podporo pri pripravi projektnih prijav, iskanju partnerjev ter administrativnem in organizacijskem delu pri izvajanju projektov.

Ključne lastnosti programa (cilji):

- zbiranje podatkov: zagotavljanje podpore pri sistematičnem zajemanju podatkov o vzgojno-izobraževalnem sistemu v slovenskih šolah;
- mednarodna primerljivost: prilagoditev metodologije zahtevam mednarodnih raziskav pod okriljem OECD, IEA;
- podpora raziskovalnim projektom: zagotavljanje podatkovne infrastrukture in tehnične podpore nacionalnim in mednarodnim raziskovalnim projektom ter drugim raziskovalnim dejavnostim inštituta;
- diseminacija in strokovna podpora: sistematična diseminacija raziskovalnih rezultatov in dejavnosti PI ter zagotavljanje strokovne podpore različnim ciljnim skupinam z organizacijo strokovnih dogodkov, s sodelovanjem z deležniki in krepitevijo javne prepoznavnosti raziskovalnega dela PI;
- podpora odprti znanosti: postopno in premišljeno uvajanje praks odprte znanosti, zlasti na področju odgovornega upravljanja raziskovalnih podatkov, njihove ustrezne dokumentacije, varovanja in nadzorovane dostopnosti, ob upoštevanju zakonodajnih, etičnih in institucionalnih okvirov.

Koraki za uresničevanje programa:

- zbiranje podatkov: sodelovanje pri pripravi in prilagoditvi raziskovalnih instrumentov slovenskemu vzgojno-izobraževalnemu prostoru, organizacija in koordinacija zbiranja podatkov na šolah, zagotavljanje kakovostne izvedbe ter urejanje in priprava nacionalnih podatkovnih zbirk za nadaljnjo uporabo;
- urejanje in upravljanje podatkov: sistematično urejanje, preverjanje in dokumentiranje zbranih podatkov ter skrb za njihovo varno hrambo in dostopnost v skladu z veljavnimi standardi in dogovori mednarodnih raziskav;
- vzdrževanje podatkovne infrastrukture: redno posodabljanje in vzdrževanje nacionalnih podatkovnih zbirk v okviru mednarodnih raziskav ter skrb za njihovo usklajenost z mednarodnimi zahtevami in nacionalnimi potrebami;
- podpora raziskovalcem/-kam: zagotavljanje dostopa do podatkovnih virov in tehnične podpore pri njihovi uporabi, pomoč pri pripravi in prijavi nacionalnih

ter mednarodnih projektov, podpora pri navezovanju in sodelovanju z mednarodnimi partnerji ter aktivno iskanje projektnih partnerjev;

- diseminacija in strokovna podpora: organizacija strokovnih dogodkov, sodelovanje z različnimi deležniki ter zagotavljanje podpore pri prenosu raziskovalnih spoznanj v strokovno in širšo javnost;
- podpora odprti znanosti: postopno uvajanje praks odgovornega upravljanja raziskovalnih podatkov, skrb za ustrezno dokumentiranje in varovanje podatkov ter razvoj pogojev za njihovo nadzorovano dostopnost.

Celovitost in prioritete usmeritve:

- stabilna podatkovna podpora raziskavam: zagotavljanje temeljnih analiz in evalvacij na področju VIZ;
- mednarodna primerljivost: zagotavljanje metodološke primerljivosti in kakovosti podatkov;
- podpora razvoju projektnega okolja: krepitev podpornih mehanizmov za pripravo in izvajanje nacionalnih ter mednarodnih projektov, vključno z razvojem projektne pisarne in s spodbujanjem partnerstev;
- digitalizacija in optimizacija procesov: postopno izboljševanje digitalnih rešitev in notranjih procesov za učinkovitejše zbiranje, upravljanje in uporabo podatkov;
- krepitev odprte znanosti: postopen razvoj in uvajanje praks odprte znanosti na področju odgovornega ravnanja z raziskovalnimi podatki v skladu z veljavnimi okviri;
- sistematična diseminacija: načrtno in kontinuirano razširjanje rezultatov ter dejavnosti inštituta v strokovni in širši javnosti.

Pristopi za uresničevanje ciljev:

- infrastrukturna usmerjenost: osredotočenost na zagotavljanje stabilnih, zanesljivih in dolgoročno vzdržnih podatkovnih ter organizacijskih pogojev za izvajanje raziskovalnih in projektnih dejavnosti;
- strokovna in tehnična podpora: zagotavljanje celovite strokovne in tehnične podpore raziskovalcem/-kam ter projektnim skupinam pri zbiranju, uporabi in upravljanju podatkov ter pri pripravi in izvajanju projektov;
- sodelovalni in partnerski pristop: krepitev sodelovanja s šolami, z domačimi in mednarodnimi partnerji ter drugimi deležniki z namenom izmenjave znanja, iskanja partnerstev in skupnega razvoja projektov;
- postopen in razvojno naravnani pristop: načrtno nadgrajevanje podatkovne infrastrukture, digitalnih rešitev in podpornih funkcij, vključno s projektno pisarno, ob upoštevanju kadrovskih in finančnih zmožnosti;
- odgovorno in odprto delovanje: postopno uvajanje načel odprte znanosti ter zagotavljanje transparentnega, varnega in odgovornega ravnanja z raziskovalnimi podatki.

Specializiranost programa:

- podatkovna infrastruktura za vzgojno-izobraževalni sistem: program je specializiran za sistematično zbiranje, upravljanje in dolgoročno hrambo podatkov o različnih ravneh in vidikih vzgojno-izobraževalnega sistema ter za zagotavljanje njihove skladnosti z nacionalnimi in mednarodnimi okviri;
- podpora raziskovalni skupnosti: zagotavljanje dostopa do ustrezno pripravljenih podatkovnih virov ter celovite strokovne, tehnične in projektne podpore raziskovalcem/-kam in projektnim skupinam pri nacionalnih in mednarodnih dejavnostih;
- diseminacija in širjenje rezultatov: načrtno in sistematično razširjanje rezultatov raziskav in dejavnosti PI med strokovno in širšo javnost, vključno z organizacijo dogodkov, s sodelovanjem z deležniki in komunikacijo preko različnih kanalov.

Program Zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov v sistemu VIZ predstavlja ključni steber raziskovalne dejavnosti PI, saj zagotavlja analitične podlage za razumevanje in izboljšanje slovenskega vzgojno-izobraževalnega sistema.

Lastnosti strategije raziskovalnega programa Uporabna razvojna psihologija

Program Uporabna razvojna psihologija (P5-0062) je interdisciplinarni raziskovalni program, ki se osredotoča na temeljna področja psihičnega razvoja v okviru paradigme vseživljenjskega razvoja. Del programa, ki se izvaja na PI (program je matičen na UL FF), obravnava kontekstualne in socialno-kulturne vplive na razvoj otrok, mladostnikov in odraslih ter preučuje dejavnike, ki prispevajo k učni uspešnosti, motivaciji in oblikovanju identitete. Pri tem posebno pozornost namenjamo vlogi digitalnih orodij v socialnem in akademskem prilagajanju otrok in mladostnikov oz. mladostnic. Z empiričnimi študijami raziskuje proces aktivnega učenja v šolskem okolju ter vpliv izobraževalnih kontekstov na oblikovanje socialnih kompetenc, demokratičnih vrednot in socialne participacije ter osebne in socialnih identitet mladih. Program vključuje sodelovanje Univerze v Ljubljani, Univerze v Mariboru in PI.

Ključne lastnosti programa (cilji):

- vseživljenjski razvoj: raziskovanje procesov učenja in identitete skozi celoten življenjski potek; v delu programa, ki se izvaja na PI, se osredotočamo na življenjska obdobja šolanja posameznikov, tj. srednjega in poznega otroštva, mladostništva in prehoda v odraslost;
- socialno-kulturni kontekst: poudarek na vplivih okolja, tudi digitalnega, na psihološki razvoj in učno uspešnost;
- aktivno učenje: preučevanje kognitivne, vedenjske in čustvene vključenosti v učni proces ter socialne podpore (med vrstniki, v šolski in izvenšolskih (tudi digitalnih) skupnostih);

- empirično preverjanje modelov: testiranje konceptualnega modela aktivnega učenja in socialne participacije mladih;
- podpora ranljivim skupinam: posebna pozornost namenjena otrokom in mladostnikom priseljencev;
- mednarodna primerljivost: uporaba podatkov iz longitudinalnih in mednarodnih raziskav.

Koraki za uresničevanje programa:

- pregled in analiza literature: sistematični pregledi raziskav o inkluzivni šolski kulturi in motivaciji ter povezanosti z znanjem ter s participacijo mladih;
- empirične študije: izvedba raziskav na področju učne motivacije, socialne participacije in državljske identitete mladih;
- sekundarne analize podatkov: uporaba podatkov iz projektov TIMSS in Evrostudent VII za analizo učne uspešnosti, motivacije in podpornega učnega okolja;
- objava raziskovalnih ugotovitev: priprava znanstvenih člankov in monografij o ključnih ugotovitvah;
- izobraževanje in diseminacija: vključevanje raziskovalnih izsledkov v visokošolska predavanja;
- izobraževalni seminarji za učitelje OŠ in SŠ, predstavitve na znanstvenih konferencah, mentoriranje zaključnih del na dodiplomskem in podiplomskem študiju;
- načrtovanje prihodnjih raziskav: evalvacija programskega obdobja in oblikovanje novih raziskovalnih vprašanj.

Celovitost in prioritete usmeritve:

- raziskovanje učne motivacije: povezanost med šolsko klimo, učnimi strategijami in učnimi dosežki;
- vpliv družbenega okolja: vloga družine, šole in skupnosti pri razvoju politične samoučinkovitosti in participacije;
- podpora inkluzivnemu izobraževanju: raziskovanje praks, ki olajšujejo integracijo otrok priseljencev;
- karierni prehodi mladih: analiza motivacije za študij in vpliva podpornega študijskega okolja;
- prilagodljivost šolskih sistemov: raziskovanje odzivov šol na demografske in družbene spremembe, poudarek na prilagoditvah šolanja na daljavo v času epidemije covid-19 za učence priseljence.

Pristopi za uresničevanje ciljev:

- empirične raziskave: terenske študije in prečne (med generacijami) analize učne motivacije in družbene participacije;
- mednarodno sodelovanje: vključitev v raziskovalne mreže in izmenjava podatkov s tujimi institucijami;

- uporaba kvantitativnih metod – analiza podatkov s sodobnimi multivariatnimi statističnimi tehnikami – in kvalitativnih metod – intervjuji, fokusne skupine, tematska analiza vsebine, metodologija utemeljene teorije;
- sekundarne analize: uporaba že zbranih podatkov za preverjanje hipotez in izboljšanje metodologij;
- publikacije in diseminacija: priprava znanstvenih člankov, konferenčnih predstavitev in izobraževalnih priročnikov, vključevanje študentov v raziskovalne projekte v okviru zaključnih študijskih del.

Specializiranost programa:

osredotočenost na izobraževalni kontekst: raziskovanje psihosocialnega razvoja v povezavi s šolskim okoljem in širšim digitalnim okoljem;

- metodološka specializacija: uporaba naprednih statističnih modelov za analizo učne uspešnosti in socialne vključenosti;
- poudarek na aplikativnosti: uporaba ugotovitev za izboljšanje izobraževalnih praks in politik;
- interdisciplinarni pristop: združevanje spoznanj iz razvojne in socialne psihologije, pedagogike in sociologije.

Program Uporabna razvojna psihologija predstavlja pomemben prispevek k razumevanju dejavnikov, ki vplivajo na učni uspeh in socialno participacijo mladih, ter prispeva k razvoju inovativnih pedagoških praks in izobraževalnih politik.

Strateški cilj 2: UČINKOVITO KOMUNICIRANJE ZNANSTVENIH REZULTATOV

PI sistematično in ciljno usmerjeno komunicira ter diseminira raziskovalne ugotovitve različnim ciljnim skupinam, vključno z znanstveno in strokovno javnostjo, oblikovalci politik ter širšo družbo. Pri tem uporablja kombinacijo uveljavljenih znanstvenih pristopov in sodobnih, digitalno podprtih načinov komuniciranja, ki omogočajo večjo dostopnost, vidnost in družbeni doseg raziskovalnih rezultatov. Posebna pozornost je namenjena sodelovanju z mednarodno priznanimi znanstvenimi založbami (npr. Sage, Springer, Taylor & Francis, Palgrave), kar dodatno krepi mednarodno prepoznavnost in diseminacijo raziskovalnega dela.

Na podlagi ugotovitev domačih in mednarodnih raziskav PI sistematično prenaša znanje v pedagoško prakso ter prispeva k razvoju vzgojno-izobraževalnega sistema. Ta prenos se uresničuje prek raznolikih diseminacijskih in razvojnih dejavnosti, ki vključujejo:

- sistematično objavljane rezultate raziskovalnega dela v domačem in mednarodnem prostoru, tako v uveljavljenih znanstvenih in strokovnih publikacijah kot tudi v okviru lastne založniške dejavnosti (Založba PI, Digitalna knjižnica PI);
- krepitev širšega strokovnega, družbenega in gospodarskega vpliva raziskav;
- spodbujanje načel odprte znanosti ter prenos znanja v prakso;
- aktivno vključevanje raziskovalk in raziskovalcev v pedagoški proces na dodiplomski in podiplomski ravni v Sloveniji in tujini;
- organizacijo in izvedbo strokovnih usposabljanj, seminarjev, konferenc in delavnic za strokovne delavce in delavke v VIZ;
- zagotavljanje kontinuiranega profesionalnega razvoja strokovnih delavcev v VIZ, z namenom izboljšanja kakovosti vzgojno-izobraževalnega procesa.

Raziskovalci in raziskovalke PI aktivno sodelujejo v domačem in mednarodnem znanstvenem prostoru, z udeležbo na konferencah, posvetih ter v strokovnih in delovnih telesih mednarodnih organizacij s področja VIZ (npr. IEA, OECD, Evropska unija/Evropska komisija, EERA – European Educational Research Association) ter širšega družboslovno-humanističnega področja (npr. RSE – Rhetoric Society of Europe, ECREA – European Communication Research and Education Association, SIRIUS – Policy Network on Migrant Education, NEPC – Network of Policy Education Centers). Prav tako sodelujejo v strokovnih in posvetovalnih telesih nacionalnih institucij, pristojnih za znanost in izobraževanje, s čimer prispevajo k razvoju izobraževalnih politik in praks v Sloveniji.

Dolgoročni cilji in ukrepi:

7. Sistematična diseminacija znanstvenih rezultatov med strokovno in znanstveno javnostjo

- 7.1 Objavljanje znanstvenih člankov in monografij
- 7.2 Predstavitve rezultatov na znanstvenih konferencah

8. Povečanje dostopnosti znanstvenih rezultatov za širšo javnost

- 8.1 Poljudnoznanstvena diseminacija
- 8.2 Organizacija javnih dogodkov (predavanj, okroglih miz, predstavitev)
- 8.3 Krepitev odprte znanosti in prostega dostopa raziskovalnih rezultatov
- 8.4 Uporaba digitalnih komunikacijskih kanalov za razširjanje vsebin

9. Učinkovito komuniciranje rezultatov oblikovalcem politik

- 9.1 Priprava povzetkov za oblikovalce politik (policy briefs)
- 9.2 Predstavitve raziskovalnih ugotovitev odločevalcem

10. Razvoj kompetenc raziskovalk/-cev za znanstveno komuniciranje

- 10.1 Usposabljanja za znanstveno pisanje, komuniciranje znanosti in javno nastopanje

Strateški cilj 3: VKLJUČUJOČE IN USTVARJALNO PEDAGOŠKO-RAZISKOVALNO OKOLJE

PI sistematično razvija varno, vključujoče, demokratično in ustvarjalno pedagoško-raziskovalno okolje, ki spodbuja kakovosten prenos znanja ter razvoj znanstvenoraziskovalnega dela. Pri tem posebno pozornost namenja enakosti spolov, etiki v raziskovanju ter zagotavljanju spodbudnega in podpornega delovnega okolja za vse zaposlene.

Inštitut se zavzema za kontinuiran karierni in strokovni razvoj zaposlenih, krepitev medgeneracijskega sodelovanja ter sistematično usposabljanje mladih raziskovalk/-cev. Pomemben del tega okvira predstavljata doktorsko usposabljanje v okviru sodelovanja z univerzami in fakultetami (mladi raziskovalci) ter pedagoško sodelovanje z domačimi in s tujimi visokošolskimi institucijami.

Poseben poudarek je namenjen nadgradnji naslednjih področij:

- sistematičnemu usposabljanju mladih raziskovalk/-cev, mentorski podpori ter vključevanju študentk/-ov v raziskovalno in pedagoško delo v okviru študijske prakse;
- razvoju kakovostne in učinkovite informacijsko-dokumentacijske podpore;
- odprti, dostopni in učinkoviti rabi raziskovalne ter institucionalne infrastrukture;
- razvoju kadrov na vseh kariernih stopnjah ob doslednem upoštevanju načela enakih možnosti.

Dolgoročni cilji in ukrepi:

11. Spodbujanje varnega, spodbudnega, demokratičnega in vključujočega raziskovalnega okolja

- 11.1 Uvajanje politik in smernic za varno in vključujoče delovno okolje
- 11.2 Spodbujanje enakosti spolov v raziskovanju
- 11.3 Spodbujanje medcenterskega sodelovanja
- 11.4 Krepitev dobrobiti zaposlenih (čustvene, telesne, socialne)

12. Spodbujanje stalnega kariernega in strokovnega razvoja ter medgeneracijskega sodelovanja

- 12.1 Organizacija kontinuiranega strokovnega razvoja zaposlenih
- 12.2 Podpora kariernemu razvoju mladih raziskovalk/-cev in doktorskih študentk/-ov

13. Razvoj pedagoško-raziskovalnih praks (metod, pristopov, podatkovne rabe)

- 13.1 Spodbujanje interdisciplinarnega, multidisciplinarnega in transdisciplinarnega delovanja
- 13.2 Sistematično testiranje in uvajanje novih pedagoških in raziskovalnih metod, orodij ter tehnologij
- 13.3 Trajnostna uporaba obstoječih nacionalnih in mednarodnih podatkovnih baz

14. Krepitev upravljanja in podpore raziskovalni dejavnosti

- 14.1 Podpora raziskovalkam/-cem pri pripravi, prijavi in vodenju projektov

Tabela 4: Dolgoročni, strateški in razvojni cilji JRZ PI (kazalnika za leti 2024 in 2027 sta zasnovana oz. izračunana na podlagi triletnega povprečja)

Dolgoročni cilji JRZ PI	Ukrep	Kazalnik	Vir podatkov	Komentar	Podatki za leto 2021	Povprečje za leta 2022, 2023 in 2024	Podatki za leto 2025	Ciljna vrednost za leto 2027
A. Uveljavljenost v mednarodnem in nacionalnem prostoru								
1. Krepitev mednarodne znanstvene uveljavljenosti zavoda	1.1 Vključevanje v mednarodne raziskovalne programe, projekte in mreže (OECD, IEA, COST, EACEA, Horizon Europe, UNESCO idr.)	1.1.1 Število mednarodnih raziskovalnih projektov, v katerih sodeluje PI (koordinator ali partner)	Letno poročilo PI, projektna pisarna	Gre za projekte, ki so bili uspešno pridobljeni na razpisih in imejo zagotovljeno financiranje ter opredeljeno trajanje (odobreni in aktivni projekti). Vključujejo sodelovanje PI kot koordinator ali partner. Ne vključuje projektov prijav ali neformalnih sodelovanj.	17	15	14	14
		1.1.2 Število prijav na mednarodne raziskovalne razpise		Kazalnik meri raziskovalno aktivnost v fazi pridobivanja projektov, ne glede na uspešnost (vse oddane prijave, tudi neuspešne). Vključuje prijave, kjer PI sodeluje kot koordinator ali partner.	7	12	18	12
		1.1.3 Število projektov, pridobljenih na podlagi 80. člena ZZrID		Kazalnik meri uspešne prijave na projekte (80. člen ZZrID).	0	0	0	2

2. Spodbujanje krepitve mednarodnega sodelovanja in mobilnosti raziskovalk/-cev	2.1 Podpora raziskovalnim izmenjavam in gostovanjem tujih raziskovalk/-cev (internacionalizacija v tujini, internacionalizacija doma)	2.1.1 Število mednarodnih raziskovalnih mobilnosti za namen vzpostavljanja in krepitve sodelovanja	Centri PI	3	1	3	2
		Stejejo se odhodi raziskovalk/-cev PI v tujino z namenom vzpostavljanja ali krepitve mednarodnega sodelovanja (3. in 4. karierna stopnja, trajanje najmanj 1 teden). Vključuje raziskovalne obiske, študijske obiske, sodelovanje pri pripravi projektov ali publikacij. Ne vključuje udeležbe na konferencah brez aktivnega sodelovanja pri vzpostavljanju partnerstev.		8	8	22	12
		2.1.2 Število gostovanj tujih raziskovalcev na PI		8	8	22	12
	2.2 Krepitev mednarodnih partnerstev	2.2.1 Število aktivnih mednarodnih raziskovalnih in pedagoških partnerstev		14	16	21	20
		Stejejo se prihodi tujih raziskovalcev na PI z namenom raziskovalnega ali pedagoškega sodelovanja (npr. skupno delo na projektih, priprava publikacij, delavnice, predavanja). Gostovanje mora vsebovati vsebinsko sodelovanje, ne zgolj formalni ali protokolarni obisk.		14	16	21	20
		2.2.1 Število aktivnih mednarodnih raziskovalnih in pedagoških partnerstev		14	16	21	20
		Gre za širša, trajnejša sodelovanja z institucijami, ki niso vezana na posamezen projekt. Partnerstvo pomeni dokazljivo aktivno sodelovanje (npr. skupne prijave, projekti, publikacije, mobilnosti, organizacija dogodkov). Ne vključuje neaktivnih ali zgolj formalno podpisanih sporazumov brez aktivnosti.		14	16	21	20

3. Krepitev vloge zavoda kot nacionalnega referenčnega centra	3.1 Priprava analiz, raziskav in evalvacij za nacionalne institucije	Centri PI	Vključuje vsebinske rezultate za nacionalne institucije (npr. MIZŠ, ZRSŠ, UMAR), ne glede na to, ali nastanejo v okviru projekta ali samostojno.	3	4	4	3
	3.1.1 Število strokovnih poročil, pripravljenih za nacionalne institucije						
	3.1.2 Število izvedenih nacionalnih raziskav in evalvacij	Letno poročilo PI	Vključuje nacionalne raziskave, spremeljave, evalvacije politik ali programov.	26	24	29	25
3.2 Razvoj in izvajanje skupnih projektov z nacionalnimi partnerji	3.2.1 Število skupnih projektov z nacionalnimi partnerji	Projektna pisarna	Vključuje vse formalne projekte, kjer PI sodeluje z vsaj enim nacionalnim partnerjem (raziskovalni ali razvojni projekti).	18	20	17	17
	3.2.2 Število aktivnih nacionalnih partnerstev	Centri PI	Vključuje trajnejša sodelovanja z nacionalnimi institucijami, ki presegajo posamezen projekt (npr. ponavljajoče sodelovanje, skupne aktivnosti).	39	32	38	38
	4.1 Aktivna vloga v mednarodnih strokovnih združenjih in delovnih telesih	Centri PI	Vključuje članstva posameznikov PI v strokovnih in znanstvenih strukturah v tujini (npr. mednarodne mreže, ekspertne skupine, uredniški odbori revij, strokovna združenja, delovne skupine). Ne vključuje vodilnih ali odločevalskih vlog (te sodijo pod 4.3).	24	31	36	35
4.2 Aktivna vloga v nacionalnih strokovnih združenjih in delovnih telesih	Centri PI	Vključuje članstva posameznikov PI v nacionalnih strokovnih in znanstvenih strukturah (npr. ekspertne skupine, uredniški odbori revij, strokovna združenja, delovne skupine). Ne vključuje vodilnih ali odločevalskih vlog (te sodijo pod 4.3).	24	30	35	35	

5. Krepitev družbenega vpliva raziskovalnega dela zavoda	5.1 Aktiven prenos in uporaba raziskovalnih ugotovitev v praksi in širši družbi	5.1.1 Število razvitih strokovnih gradiv in orodij na podlagi raziskav (priročnik za prakso, priročnikov, smernic, didaktičnih gradiv, digitalnih orodij ali aplikacij)	SICRIS	Vključuje vodilne ali odločevalske vloge (npr. koordinator projekta, vodja delovnega paketa, predsednik odbora, vodja skupine, član vodstva uredniškega odbora).	6	7	6	7
					20	32	17	20
4.3 Prevzem vodilnih vlog v konzorcijih in strokovnih odborih	4.4 Organizacija znanstvenih in strokovnih dogodkov	4.4.1 Število organiziranih nacionalnih dogodkov	Centri PI	Vključuje neposredno pedagoško in akademsko sodelovanje raziskovalcev PI v vzgojno-izobraževalnem procesu, vključno s/z: poučevanjem na visokošolskih institucijah (predavanja, seminarji), mentorstvom pri	23	25	21	23
					12	17	23	20
					3	2	4	3
4.3.1 Število vodilnih vlog v konzorcijih in odborih	4.4.2 Število organiziranih mednarodnih dogodkov	5.1.2 Število sodelovanj v nacionalnih pedagoških procesih (poučevanje, člani komisije, mentorstvo itd.)	Centri PI	Vključuje neposredno pedagoško in akademsko sodelovanje raziskovalcev PI v vzgojno-izobraževalnem procesu, vključno s/z: poučevanjem na visokošolskih institucijah (predavanja, seminarji), mentorstvom pri	47	55	59	60
					47	55	59	60

						2	3	4	3	
						<p>diplomskih, magistrskih in doktorskih delih, članstvom v komisijah za zagovore ali ocenjevanje zaključnih del, sodelovanjem pri razvoju ali izvedbi študijskih programov, soustvarjanjem učnih praks v vzgojno-izobraževalnem sistemu, uvajanjem raziskovalnih spoznanj v pouk. Ne vključuje zgolj opazovanja ali zbiranja podatkov brez pedagoškega vpliva.</p>	13	13	13	
						<p>Centri PI</p>				
						<p>5.1.3 Število sodelovanj v mednarodnih pedagoških procesih (poučevanje, člani komisije, mentorstvo itd.)</p>				
						<p>5.1.4 Število projektov z implementacijo raziskovalnih rezultatov v praksi</p>	<p>Vključuje projekte, kjer so raziskovalni rezultati dejansko implementirani v praksi (npr. pilotne uvedbe, testiranje intervencij, sistemske implementacije v vzgojno-izobraževalnem okolju). Ne vključuje projektov brez implementacijske faze ali zgolj raziskovalnih projektov.</p>	12	15	15
						<p>Centri PI</p>				
						<p>5.1.5 Število sodelovanj na javnih razpravah, okroglih mizah ali dogodkih o družbenih izzivih, temelječih na raziskavah</p>	<p>Vključuje dogodke, namenjene širši javnosti ali odločevalcem, kjer raziskave PI služijo kot podlaga za razpravo o družbenih izzivih. Ne vključuje znanstvenih konferenc brez širše javne ali družbene dimenzije.</p>	26	74	60
						<p>SICRIS</p>				
						<p>5.1.6 Medijska pojavnost raziskovalnih rezultatov (število objav v medijih, npr. intervjuji, prispevki)</p>	<p>Vključuje pojavnost raziskovalk/-cev ali rezultatov PI v medijih (TV, radio, tisk, spletni portali). Ne vključuje znanstvenih objav ali strokovnih publikacij.</p>			

				Centri PI		6	15	12	12
					Vključuje aktivnosti, kjer javnost aktivno sodeluje v raziskovalnem procesu (npr. soustvarjanje raziskav, zbiranje podatkov, participativni projekti). Ne vključuje zgolj informiranja ali diseminacije brez aktivnega sodelovanja.				
6. Spodbujanje znanstvene odličnosti	6.1 Objavljanje prispevkov v visokokakovostnih in visoko vplivnih znanstvenih revijah.	6.1.1 Število objav v revijah z visokim faktorjem vpliva (Q1/Q2)	6.1.2 Delež objav v revijah z visokim faktorjem vpliva (Q1/Q2)	SICRIS	17	19	18	20	
					52 %	55 %	64 %	65 %	
	6.2 Sistematično spremljanje znanstvene odličnosti s pomočjo bibliometričnih kazalnikov (Web of Science, Scopus – SICRIS).	6.2.1 Skupno število citatov PI	6.2.2 Institucionalni h-indeks		228	423	731	750	
					9	13	17	23	
6.3 Krepitev prepoznavnosti znanstvenih dosežkov preko nacionalnih in mednarodnih priznanj.	6.3.1 Število nacionalnih znanstvenih nagrad in priznanj	6.3.2 Število mednarodnih znanstvenih nagrad in priznanj	Letno poročilo PI	0	1	1	1		
				0	0	0	0		
6.4 Izvajanje vabljenih predavanj na nacionalnih in mednarodnih konferencah	6.4.1 Število vabljenih predavanj na nacionalnih konferencah		SICRIS	3	5	8	6		

8. Povečanje dostopnosti znanstvenih rezultatov širši javnosti	8.1 Poljudnoznanstvena diseminacija	8.1.1 Število poljudnoznanstvenih objav	Vključuje objave za širšo javnost (članki, blogi, podkasti). Ne vključuje medijske pojavnosti (5.1.5).	67	37	124	100	
			8.2 Organizacija javnih dogodkov (predavanj, okroglih miz, predstavitev)	8.2.1 Število javnih predavanj ali dogodkov	41	77	107	80
	8.3 Krepitev odprte znanosti in prostega dostopa do raziskovalnih rezultatov	8.3.1 Delež odprtodostopnih znanstvenih objav	Delež objav glede na vse znanstvene objave PI.	0	28 %	88 %	90 %	
			8.3.2 Število odprtodostopnih podatkovnih zbirk	Vključuje podatke, skladne z načeli FAIR.	0	2 %	10 %	10 %
				8.3.3 Delež projektov z načrtom ravnanja z raziskovalnimi podatki (DMP)	0	0	2 %	2 %
	8.4 Uporaba digitalnih komunikacijskih kanalov za razširjanje vsebin	8.4.1 Število objav raziskovalnih vsebin na digitalnih kanalih	Vključuje objave na spletni strani, družbenih omrežjih in v e-novicah.	120	162	161	150	
			8.4.2 Število digitalnih kampanj ali spletnih dogodkov, izvedenih za širjenje raziskovalnih rezultatov	52	71	86	75	
	9. Učinkovito komuniciranje rezultatov za oblikovalce politik	9.1 Priprava povzetkov za oblikovalce politik (policy briefs)	9.1.1 Število povzetkov za oblikovalce politik	Vključuje strukturirane povzetke raziskav za odločevalce. Ne vključuje znanstvenih člankov, prav tako ne prevodov.	1	2	3	2

	9.2 Predstavitev raziskovalnih ugotovitev odločevalcem	9.2.1 Število predstavitev za odločevalce (predsednik vlade, državni zbor, ministri, državni sekretarji)	Centri PI	Vključuje predstavitev za državne organe, ministrstva – ampak samo za policy odločevalce, brez policy uradnikov.	0	2	2	2
10. Razvoj kompetenc raziskovalk/-cev za znanstveno komuniciranje	10.1 Usposabljanja za znanstveno pisanje, komuniciranje znanosti in javno nastopanje	10.1.1 Število izvedenih usposabljanj in delavnic za znanstveno pisanje in komuniciranje znanosti	Centri PI, letno poročilo PI, projektna pisarna	Vključuje interne ali eksterne delavnice za raziskovalce.	0	5	6	5
		10.1.2 Delež raziskovalk/-cev vključenih v usposabljanja/delavnice, ki razvijajo kompetence za znanstveno komuniciranje		Delež vseh zaposlenih raziskovalk/-cev PI.	0	28 %	33 %	25 %
C. Vključujoče in ustvarjalno pedagoško-raziskovalno okolje								
11. Spodbujanje varnega, spodbudnega, demokratičnega in vključujočega raziskovalnega okolja	11.1 Uvajanje politik in smernic za varno in vključujoče delovno okolje	11.1.1 Stopnja zadovoljstva zaposlenih (delovni pogoji, klima; letna anketa)	Interna anketa	Vključuje ocene zaposlenih glede delovnega okolja, organizacijske klime ipd. Spremljanje trendov skozi čas.	/	/	/	Izboljšanje za 5 %
		11.1.2 Število izvedenih aktivnosti za izboljšanje delovne klime	Projektna pisarna	Vključuje interne iniciative, delavnice, organizacijske ukrepe.	0	0	0	1
	11.2 Spodbujanje enakosti spolov v raziskovanju	11.2.1 Število izvedenih aktivnosti za spodbujanje enakosti spolov	Letno poročilo PI	Vključuje akcijske načrte za enakost spolov (GEP) in spremljanje njihove implementacije (delavnice, programe, ukrepe za spodbujanje enakosti).	3	4	3	2

11.3 Spodbujanje medcentrskega sodelovanja	11.3.1 Število raziskovalk/-cev, ki sodelujejo v skupnih projektih ali pri pripravi publikacij v sodelovanju med centri	Letno poročilo (za projekte)	31	28	28	28
		Vključuje formalno sodelovanje med centri PI.				
	11.3.2 Delež raziskovalk/-cev, ki sodelujejo v vsaj enem medcenterskem projektu ali publikaciji	Letno poročilo PI, projektna pisarna	84 %	73 %	72 %	75 %
		Delež vseh raziskovalk/-cev PI.				
11.4 Krepitev dobroti zaposlenih (čustvene, telesne, socialne)	11.4.1 Število izvedenih aktivnosti za dobrobit zaposlenih	Letno poročilo PI, projektna pisarna	0	4	3	4
		Vključuje organizirane aktivnosti (delavnice, organizirana druženja, programi podpore, športne aktivnosti).				
	11.4.2 Delež zaposlenih, ki so se udeležili aktivnosti	Letno poročilo PI, projektna pisarna	0	42 %	48 %	42 %
		Kazalnik dosega aktivnosti.				
12. Spodbujanje stalnega kariernega in strokovnega razvoja ter medgeneracijskega sodelovanja	12.1 Organizacija kontinuiranega strokovnega razvoja zaposlenih	Letno poročilo PI, projektna pisarna	0	3	4	2
		Vključuje interna in eksterna usposabljanja. Ne vključuje delavnic, zajetih v kazalniku 10.1.1.				
	12.2 Podpora kariernemu razvoju mladih raziskovalk/-cev in doktorskih	Letno poročilo PI	3	4	5	2
		Spremljanje števila vključenih v raziskovalno delo PI.				
	12.1.1 Število izvedenih strokovnih izobraževanj, seminarjev in delavnic za zaposlene					
	12.1.2 Delež zaposlenih, vključenih v usposabljanja					
	12.2.1 Število mladih raziskovalk/-cev in doktorskih študentk/-ov					
	Vključuje usposabljanja v Sloveniji, tujini ali na spletu.					

študentk/-ov	12.2.2 Delež mladih raziskovalk/-cev in doktorskih študentk/-ov, vključenih v mednarodne projekte	Centri PI	Kazalniki internacionalizacije kariernega razvoja.	33 %	75 %	60 %	75 %
	12.2.3 Število programov ali aktivnosti za vključevanje mladih raziskovalk/-cev in doktorskih študentk/-ov v raziskovalne procese	Centri PI	Npr. mobilnosti, poletne šole, sodelovanje v drugih raziskovalnih skupinah (kjer mlada/-i raziskovalka/-ec ni prvenstveno vključen/-a), usposabljanja v raziskovalnih skupinah v tujini.	1	3	4	3
	12.2.4 Število izvedenih mentorstev in peer-learning aktivnosti	Centri PI za doktorske študente s podpisanim sporazumom, SICRIS za MR	Vključuje formalna mentorstva in sodelovalno učenje (skupna znanstvena produkcija, udeležba na konferencah). Gre te za mlade raziskovalke/-ce in doktorske študentke/-študente, ki so zaposlene/-i na PI in imajo podpisan sporazum o financiranju doktorskega študija.	6	10	3	10
	12.2.5 Delež mladih raziskovalk/-cev in doktorskih študentk/-ov, ki vključijo doktorski študij v predvidenem času	Centri PI	Kazalniki uspešnosti karierne podpore (ob upoštevanju upravičenih odsotnosti – npr. bolniška, porodniška odsotnost).	0	75 %	100 %	100 %
13. Razvoj pedagoško-raziskovalnih praks (metod, pristopov, podatkovne rabe)	13.1 Spodbujanje interdisciplinarnega, multidisciplinarnega in transdisciplinarnega delovanja	Letno poročilo PI, projektna pisarna + centri PI	Vključuje projekte, v katerih sodelujejo raziskovalci različnih disciplin ali partnerji iz različnih sektorjev.	78 %	81 %	91 %	90 %

14. Krepitev upravljanja in podpore raziskovalni dejavnosti	13.2 Sistematično testiranje in uvajanje novih pedagoških in raziskovalnih metod, orodij ter tehnologij	13.2.1 Delež pilotskih ali eksperimentalnih projektov za razvoj in preizkušanje novih metod, orodij ali tehnologij	Vključuje projekte, v katerih se nove metode, pristopi, orodja ali tehnologije preizkušajo v raziskovalnem ali pedagoškem okolju.	41 %	45 %	41 %	40 %
	13.3 Trajnostna uporaba obstoječih nacionalnih in mednarodnih podatkovnih baz	13.3.1 Delež projektov, ki uporabljajo obstoječe nacionalne ali mednarodne podatkovne baze	Vključuje projekte, ki uporabljajo obstoječe podatke iz nacionalnih ali mednarodnih baz.	35 %	40 %	43 %	35 %
14. Krepitev upravljanja in podpore raziskovalni dejavnosti	14.1 Podpora raziskovalkam/-cem pri pripravi, prijavi in vodenju projektov	14.1.1 Število izvedenih podpornih aktivnosti za pripravo, prijavo in vodenje projektov	Vključuje svetovanja, delavnice, individualno podporo, notranje recenzije prijavi in mentorsko podporo pri vodenju projektov.	14	12	11	14
		Projektna pisarna	Projektna pisarna	Podpora pribl. 24 raziskovalcem v pribl. 26 projektnih sklopih	Podpora pribl. 20 raziskovalcem v pribl. 27 projektnih sklopih	Podpora pribl. 23 raziskovalcem v pribl. 31 projektnih sklopih	25
	14.1.2 Delež raziskovalk/-cev, vključenih v podporne aktivnosti za pripravo, prijavo ali vodenje projektov	Projektna pisarna	Delež raziskovalk/-cev PI, ki so bili/-e vključeni/-e v podporne aktivnosti projektne pisarne.	65 %	53 %	59 %	60 %
		14.1.3 Število oddanih projektnih prijav	Vključuje vse oddane prijave, ne glede na uspešnost.	13	16	28	25
14.1.4 Stopnja uspešnosti projektnih prijav (%)	Razmerje med odobrenimi in oddanimi projekti.	38 %	21 %	29 %	20 %		

Opomba: Vrednosti kazalnikov so narejene na podlagi napovedi glede na število in strukturo zaposlenih raziskovalcev in raziskovalk na dan 1. 9. 2022, z ustrežno upoštevanjo oceno tveganja.

*** Ob tem je treba poudariti, da samo številčno navajanje prijavljenih in pridobljenih raziskovalnih projektov ni dovolj indikativno, saj so manjši projekti pogosto vsebinsko manj obsežni in/ali krajši. To nikakor ne pomeni, da bo raziskovalno delo stagniralo, prav nasprotno, PI se bo v prihodnjem obdobju intenzivno posvetil prijavi večjih, vsebinsko in organizacijsko kompleksnejših projektov na evropski ravni, kar pomeni, da bo število projektov nižje. Hkrati pa bo to vplivalo tudi na število objav, saj prijave večjih projektov časovno in kadrovske predstavljajo izziv za JRZ. Zato načrtujemo tudi nekoliko manjše število objav.**

Glede pedagoške dejavnosti je treba dodati, da so napovedi narejene glede na trenutne dogovore z visokošolskimi zavodi.

Doseganje kazalnikov bomo spremljali na podlagi vmesne in končne (samo)evalvacije, in sicer vmesne za leto 2024 ter končne za leto 2026 (leto (samo)evalvacije) in 2027 (zadnje pogodbeno leto). Če bi prišlo do odstopanja med načrtovanimi vrednostmi kazalnikov in njihovo realizacijo za obdobje vmesne (samo)evalvacije (tj. za kazalnike za leto 2024), bomo uvedli ustrezne korektivne ukrepe. V obdobjih do leta 2027 bomo na letni ravni preverjali ustreznost ocene tveganja. Če se bo ocena tveganja zaradi zunanjih okoliščin spremenila, bomo temu ustrezno prilagodili ukrepe za doseganje zastavljenih kazalnikov.

Ljubljana, 29. 6. 2026

izr.prof.dr. Damijan Štefanc,
predsednik UO-PI

